

РЕЦЕНЗИЈЕ

Мома Димић

СЕМБЕРИЈА САТКАНА ОД СТВАРНОСТИ И СНОВА

Пред читаоцем је равно тридесет и осам семберских песника у избору (антологији, панорами) који је сачинио професор Слободан Петровић и за њу начинио зналачке белешке и уводни коментар. Под печатом, дакле, "Семберске лире", одсад ћемо све овде окупљене песнике, било да су они старином рођени на тлу Семберије, или да су по градовима, варошима и селима њеним потражили уточиште одскора, посебно од кобне оне "деведесет и друге године" ратне, читати и доживљавати управо као **семберске**. Такви ће, семберски, они потражити своје заслужено место у богатим размеђима српске лире уопште и у култури свог народа, па, како се то пословично каже, и шире... У души ових песника огледаће се понајбоље благородна ововремена семберска равница, уракњена између "границних река", Саве и Дрине, равница на коју се наслањају лахорости висови Мајевице, а у недоглед таласају зелене врсте најбољих кукуруза и прежитних (што рече један од песника) поља. Семберија Кнеза Ива и Филипа Вишњића. Семберија њихова.

Поезија коју проналазимо у овој књизи приноси нам тај **исцрпни утисак**, и отисак семберски, али свакако и нешто више - енергију доживљаја и осећајности, песничку меру у досуђеном нам времену као и превладавање усудног времена и судбине, све оне трагове које човек оставља за собом, збране суме губитака и ретких одиста озарења, уколико нису то већ сами приложени стихови...

Семберија - чудесна, срмена знамен-реч коју у себи ослушујемо још од прадавнина...

Семберија је, како данас ствари стоје, за многе невољнике и расељена лица, између чекића и наковња Отаџбинског рата, постала оно што називамо "обећаном земљом", нови завичај, приобаље, њихово у једном новом времену и новим приликама. Семберска лира је и својеврсно сведочанство о том широкогрудом прихваташњу песника изгубљеног завичаја, добеглица тек с душом у властитом завежљају.

Ослушкујемо помно, у овом избору професора Петровића, како то данас "човек пева после рата", док га "ширином пртишће равница", "на некој другој страни огња", "у дринско вече снено"... Али, те "последње капи живота" и "сузе бескрилнице" (поменућемо само неколико истргнутих метафора), сва та зла времена, најдубља разочарења и трпљења у добу када је "уместо сунца сијао челик" и "када на земљи није имало шта да се дише", тек један су глас, онај најсуморнији, глас ове лире семберске, али флуид поезије и јесте заправо у магији те речи "после", па ћемо на већ суседним страницама овог избора срести и песника (Божо Божић) који ће нас опоменути стихом "Могло је бити и горе"... Али, рећи ће они који су Божића боље познавали - он је био човек *homo politicus*... Песник који се обрео у пространствима семберијским "класа изаткана" пева, дакако, и о другим реалностима овог живота, природи, о трагању за срећом, о сновима, о петлу што кукуриче, багремовима, цијуку рала, љубави, пркосу, месецу што нам "зраком по лицу пише", океанима, па опет о јесени, иначе честом миљеу ових песама, кад "у чаши блистају виногради"...

Код навођења података у биографијама ових песника наћи ће се често и оно: "Поникао из сиромашне породице"... Тада елеменат их несумњиво везује снажно с осећањем пулса семберијског народног живота, али исто тако и све оне разне професије којима су се бавили, или још увек баве: новинари, економисти, геометри, копачи тунела, градитељи мостова, сликари, дуборесци, социјални радници, металци, полицајци, наставници, електричари, од рођења тешки инвалиди, домаћице, сеоске књигонше...

Кад није друге, драгоцен је то што један број песника из овог избора у себи још увек ослушкује песнички наук и језичку мелодију једног Вишњића или, рецимо, Шантића, одавно већ најбољих школских наших песника, уз то судбински стопљених с бићем нашег народа. Драгоцен је да се и они чују, као продужени глас предака, одзив...

Критички, па донекле и књижевно историјски, ситуирао је сваког песника *Семберске лире* њен састављач проф. Слободан Петровић, у својим језгровитим белешкама. Пред многим овим песницима је несумњиво отворена могућност даљег развоја, успона па и досезања врхунаца, посебно што се тиче стила и песничких иновација. Највећим делом реч је о младим, или још увек младим искушеницима стиха, баш као што је то и њихов матични Књижевни клуб "Јован Дучић". Битно је, ипак, да се пе-сме ових песника што је више могуће претачу у слух и језик, потребу и обичај духовне комуникације, а што се тиче посебних задовољства која сам, барем ја лично, осетио док сам их читao (и верујем да ћу то с радошћу чинити и у будуће), поменуће тек неколико имена оних који могу представљати "основне стубове" Семберске лире: Драго Кућић, Симо Лакетић, Грујо Леро, Љиљана Лукић, Богољуб Марић, Дарко М. Милошевић, Милан Николић... Друге сам поменуо већ индиректно, наводећи њихове песничке слике и метафоре. Истакао бих још неколико песника, на пример снажно осећање пролазности нашег људског живљења код Хаџи Цвијетина Пејчића (*И брзином док се креће/ и док тарчи на свом
шуту/ умјесто минућу у животу/ он остави - живот у минућу*), затим танано проосећање природе млађахне Дарјане Пелемиш (*По влажним травама давно је роса пала/ док се још ноћас са даном
борила./ И по таучини, као бисерни низ сјала/ док се у мраз није
претворила*). За своје стихове трајније су ме везали, такође, Бранка Пухало, Мићо Милановић и још неколико других песника. Нажалост, у избору проф. Петровића нисам нашао стихове и бијељинске песникиње из расејања Зорке Чордашевић...

На крају, додаћу да ме песничке панораме, као што је *Семберска лира*, увек некако подсећају на сплет низа изукрштаних улица, на онај отворени простор, то јест трг, који те улице и њихови правци сачињавају. Трагови мноштва пролазника могу се учинити понекад и насумични, али њихов ритам и учсталост појављивања у времену ипак се некако ускладе, дођу до својих циљева и природног препознавања. Један такав трг и свечаност мноштва отиснутих снови и живог даха песничког је и ова књига. Трг који се добрађује...